

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТ

Брюксел, 27 май 2026 г.
(OR. en)

2023/0250(COD)

PE-CONS 11/26

JAI 223
COPEN 53
DROIPEN 32
FREMP 62
SOC 91
CODEC 286

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за изменение на Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета

ДИРЕКТИВА (ЕС)/2026 ...
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от ...

**за изменение на Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти
за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления
и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2, буква в) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

след консултация с Комитета на регионите,

в съответствие с обикновената законодателна процедура²,

¹ ОВ С, С/2024/1592, 5.3.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1592/oj>.

² Позиция на Европейския парламент от 21 май 2026 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от ...

като имат предвид, че:

- (1) С цел да се гарантира, че жертвите на престъпления получават подходяща информация, подкрепа и защита и могат да участват в наказателното производство, Съюзът прие Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³.
- (2) В своя работен документ от 28 юни 2022 г. относно оценката на Директива 2012/29/ЕС Комисията стига до заключението, че макар Директива 2012/29/ЕС като цяло да е донесла очакваните ползи и да е повлияла положително на правата на жертвите, продължават да се наблюдават специфични проблеми, свързани с правата на жертвите съгласно посочената Директива. Установените недостатъци включват недостатъчна възможност за достъп до информация, за достъп до подкрепа и защита в съответствие с индивидуалните нужди на всяка жертва, за участие в наказателното производство или за получаване на решение за обезщетение от извършителя на престъплението в хода на наказателното производство. Настоящото преразглеждане на Директива 2012/29/ЕС има за цел да бъде отговор на недостатъците, установени в посочената оценка и в хода на множество консултации.
- (3) Жертвите, подложени на комбинирана дискриминация, са изложени на повишен риск да претърпят вреди от вторично и повторно виктимизиране. Следователно е важно при прилагането на Директива 2012/29/ЕС държавите членки да отговорят на специфичните нужди на жертвите, засегнати от комбинирана дискриминация.

³ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj>).

- (4) За да се осигурят всеобхватни канали на комуникация, които отчитат сложността на нуждите на жертвите във връзка с правото им на достъп до информация, всички жертви, независимо от това къде в Съюза и при какви обстоятелства е извършено престъплението, следва да имат достъп до гореща линия за оказване на помощ на жертви, като използват общия за целия ЕС телефонен номер 116 006. Въвеждането на този общ за целия Съюз телефонен номер следва да не засяга вече съществуващите национални телефонни номера, включително номерата на горещи линии за оказване на помощ, управлявани от неправителствени организации. В допълнение към достъпа по телефон, горещите линии за оказване на помощ на жертви следва да бъдат достъпни чрез други информационни и комуникационни технологии, включително онлайн приложения и уебсайтове. Такива услуги могат да бъдат достъпни и чрез чатове. Информацията, предоставяна на уебсайтовете, следва да включва и посочената в настоящата директива информация относно повишаването на осведомеността и комуникацията относно правата на жертвите, което би рационализирано информацията, предоставяна на уебсайтовете, и би избегнало дублирането на уебсайтове, съдържащи информация за правата на жертвите. Чрез горещи линии за оказване на помощ жертвите следва да могат да получат информация за своите права, емоционална подкрепа и, ако е необходимо, да бъдат насочени към полицията или други служби, включително други специализирани горещи линии за оказване на помощ. Емоционалната подкрепа следва да се разбира като подход, основан на емпатия към жертвата, така че тя да се чувства приета и в безопасност и да ѝ се даде възможност да се изразява свободно. Горещите линии за оказване на помощ следва също да насочват жертвите към други специализирани горещи линии, посочени в Решение 2007/116/ЕО на Комисията⁴, като например хармонизирания номер, свързан с телефонната линия за оказване на помощ на деца „116 111“, с горещата телефонна линия за изчезнали деца „116 000“ и с телефонна линия за жертви на насилие срещу жени „116 016“.

⁴ Решение 2007/116/ЕО на Комисията от 15 февруари 2007 г. за резервиране на националния номерационен обхват, започващ със „116“ за хармонизирани номера при хармонизираните услуги със социална значимост (ОВ L 49, 17.2.2007 г., стр. 30, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116(1)/oj)).

Услугите, предоставяни от горещите линии за оказване на помощ, следва да бъдат достъпни на официалния език или езици на държавата членка, както е определено в националното ѝ право. В случай на услуги, предоставяни чрез горещи линии за оказване на помощ, държавите членки следва да се стремят да гарантират предоставянето на тези услуги на поне още един език, който е широко разбираем в съответната държава членка. В този случай държавата членка решава въз основа на обективни критерии кой допълнителен език да избере. Език, който е широко разбираем, е език, който се използва в държавата членка в допълнение към официалния език или езици и за който с основание може да се очаква, че ще бъде разбираем за жертвата. Широко разбираем език може да бъде например малцинствен език в държава членка, език на особено уязвимо население или език, който се използва широко в международен план. Държавите членки следва да гарантират, че услугите, предоставяни от горещи линии за оказване на помощ, които предоставят на жертвите информацията, посочена в настоящата директива, или ги насочват към съответните служби или специализирани горещи линии за оказване на помощ чрез информационни и комуникационни технологии, се предоставят на език, който жертвите могат да разберат, при условие че това е най-малко възможно чрез технологии за писмен и устен превод. Горещите линии за оказване на помощ следва да се управляват по сигурен начин, като се гарантира, че информацията, и по-специално данните, не се обменят по начин, който позволява достъп без надлежно разрешение. Без да се засягат националните процедури, е важно да се прилагат подходящи мерки за сигурност, за да се предотврати всякакъв неразрешен достъп. Важно е горещите линии за оказване на помощ да са достъпни не само чрез национални обаждания чрез общия за целия Съюз номер 116 006, но и да могат да бъдат набрани от друга държава членка, по-специално от жертви, които са претърпели вреди в държава членка, различна от държавата членка по тяхното пребиваване.

Това следва да се гарантира например чрез предоставянето на допълнителен номер, който може да бъде набран от друга държава членка, за да се свърже жертвата с горещата линия за оказване на помощ, до която жертвата трябва да достигне, за да потърси съответната помощ. Държавите членки следва да гарантират, че подкрепата, предоставяна чрез горещи линии за оказване на помощ не засяга правото на жертвите да получават информация за своите права и за своя случай, както и да комуникират с компетентните органи и със служби, предоставящи общи или специализирани услуги за подкрепа на жертвите, чрез подходящи комуникационни и информационни технологии. Горещите линии за предоставяне на помощ следва да се управляват от подходящо обучени лица, включително доброволци, за да се гарантира високо ниво на обслужване и по чувствителен към жертвите начин, в съответствие със съществуващите стандарти за качествена подкрепа. Горещите линии за оказване на помощ следва да функционират съгласно предвидените в Директива 2012/29/ЕС, изменена с настоящата директива, общи правила за службите за подкрепа на жертвите и да действат в интерес на жертвите, като работата им следва да бъде поверителна и безплатна.

- (5) Съобщаването за престъпления в Съюза следва да се подобри с цел провеждане на борба с безнаказаността, избягване на повторното виктимизиране и гарантиране на по-безопасни общества. Жертвите понякога не знаят, че са жертви на престъпление, докато същевременно понасят вреди, например жертвите на киберпрестъпления. Необходимо е да се води борба с нечувствителността на обществото към престъпността чрез повишаване на осведомеността на обществото, подпомагане на жертвите, намаляване на пречките пред съобщаването за престъпления и чрез създаване на по-безопасна среда за жертвите, за да съобщават за престъпления. Това е от особено значение за жертвите, за които има най-малка вероятност да съобщят за престъпление, които обикновено са тези, които най-много се нуждаят от защита. За да се преодолее недостатъчното съобщаване за престъпления, е важно също така да се улесни съобщаването до компетентните органи за извършено престъпление от страна на лица, които знаят или добросъвестно подозират, че е извършено престъпление.
- (6) Ако престъпленията останат несъобщени или за тях не се съобщава в достатъчна степен, това засяга целия Съюз и възпрепятства гладкото функциониране на Европейското пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Процедурата на съобщаване за престъпления включва различни стъпки, определени в приложимите процесуални правила, установени в националното право. Тези стъпки включват, когато е уместно и приложимо, подаване на жалба или служебно предприемане на действия от страна на компетентните органи. Процедурата на съобщаване за престъпления следва да стане по-ефективна, за да се подобри предотвратяването на престъпления и да действа като възпиращ фактор за потенциалните извършители. Поради това Директива 2012/29/ЕС следва да бъде изменена, за да се улесни съобщаването за престъпления чрез леснодостъпни и лесни за ползване информационни и комуникационни технологии.

- (7) За да се гарантира ефективен достъп до правосъдие за жертвите, държавите членки следва да въведат безплатни, достъпни, лесни за ползване, безопасни и общодостъпни канали за съобщаване за престъпления. Личното съобщаване за престъпления може да се счита за по-подходящо, наред с другото, в спешни случаи, като например в случаи, свързани с непосредствена заплаха, в случаите, когато са необходими незабавни последващи действия, в случаите, когато доказателствата трябва да бъдат обезпечени незабавно или в случаите, когато е необходим личен контакт, за да се гарантира ефективността на наказателното разследване.
- Докладването за престъпления чрез информационни и комуникационни технологии може да се счита за целесъобразно, наред с другото, за някои случаи, които не са спешни и за престъпления, които не са свързани с насилие. Случаите на насилие включват физическо или психологическо насилие. Когато определят дали е налично такова съобщаване, държавите членки следва отчетат висшия интерес на жертвата, като вземат предвид дали съобщаването онлайн би гарантирало навременна проверка, оценка или обработване на съобщението от компетентния орган, дали съобщаването онлайн би създадо риск от загуба или повреждане на доказателствата и дали забавеното или неподходящо събеседване с жертвата би се отразило неблагоприятно на случая.

- (8) Държавите членки следва да улесняват съобщаването от страна на трети лица. Съобщаването за престъпление от страна на трето лице може да представлява алтернатива на прякото съобщаване до компетентните органи и позволява на жертвите добросъвестно да информират за престъпление чрез подходящо обучено трето лице като например организация на гражданското общество или неправителствена организация. Третото лице тогава информира със съгласието на жертвата, когато е осъществимо, компетентните органи. Съобщаването за престъпление от страна на трето лице може да улесни достъпа на жертвите до правосъдие при определени обстоятелства, например когато те се страхуват от последици. То също така спомага за справяне с недостатъчното съобщаване за престъпления. Държавите членки могат да подкрепят и улесняват съобщаването за престъпления от страна на трети лица чрез насърчаване на сътрудничество и диалог между компетентните органи и организациите на гражданското общество, които има вероятност да получат информация от жертви във връзка с престъпления. Това сътрудничество и диалог могат да дадат възможност на органите да разберат точно случаите на престъпност на местно или обществено равнище. Съобщаването за престъпление от страна на трето лице не засяга националните процесуални правила относно формализирането на съобщаването и представянето на доказателства. Това съобщаване се различава от дейността на третите лица, които представляват жертвите в наказателното производство, и не засяга приложимите в държавите членки правила относно производството, в рамките на което компетентният орган решава дали да започне официално разследване по даден случай.

- (9) Мерките, предприети за защита на жертвите, преди извършителят на престъплението да бъде информиран, че е съобщено за извършено престъпление, не засягат членове 3 и 6 от Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁵.
- (10) Държавите членки следва да гарантират, че лицата, чиято свобода е ограничена, могат да съобщават ефективно за престъпления, извършени в заведения като психиатрични институции и институции за социални грижи, домове за деца, лишени от родителска грижа, домове за възрастни хора, както всяка друга затворена среда под публично или частно управление, установена под надзора на съдебен, административен или друг публичен орган, или в частна институция, в която на тези лица не е разрешено или същите не са в състояние да напускат по свое усмотрение.

⁵ Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).

- (11) Важно е всички държави членки да разработят по-ефективни механизми за достигане до жертвите на престъпления, за които не се съобщава. Мащабът на проблема с несъобщените престъпления е значителен. Проучването от 2021 г. на Агенцията на Европейския съюз за основните права, озаглавено „Престъпност, безопасност и права на жертвите“, установи, че в повечето случаи жертвите не съобщават за престъпления. Това е особено обезпокоително във връзка с определени видове престъпления като домашното насилие и за определени категории жертви, по-специално тези, които са най-уязвими. За да се справят с недостатъчното съобщаване за престъпления, държавите членки следва да бъдат насърчавани да обменят най-добри практики и да обмислят иновативни мерки, насочени към увеличаване на съобщаването за престъпления. В това отношение някои държави членки са въвели политики, основани на подхода „свободно влизане, свободно напускане“, който позволява на лицата да съобщават на компетентните органи за престъпления, независимо от статута им на пребиваване или без страх от последици в случай на разкриване на техния нередовен статут. Компетентните органи следва да спазват приложимите правила на Съюза относно защитата на данните, по-специално принципа, че личните данни не следва да се обработват за цел, различна от тази, за която са били събрани, освен ако съществува правно основание съгласно правото на Съюза или националното право и когато обработването за тази друга цел е необходимо и пропорционално в едно демократично общество. В зависимост от целта на обработването компетентните органи следва да прилагат подходящата рамка за защита на данните, включително когато личните данни се предават между различни органи.
- (12) Държавите членки следва да гарантират, че уведомяването на жертвите относно правото им да получават информация за наказателното производство и искането на жертвите да получават такава информация се записват надлежно.

- (13) Целевите и интегрирани услуги за подкрепа следва да са на разположение на широка група жертви със специфични нужди. Такива жертви могат да включват не само жертви на сексуално насилие и жертви на насилие, основано на пола, включително насилие над жени и жертви на домашно насилие, но също и жертви на трафик на хора, жертви на организирана престъпност, жертви с увреждания, жертви на експлоатация, жертви на престъпления от омраза, жертви на тероризъм, жертви на мъчения, жертви на насилствено изчезване и жертви на геноцид, на престъпления срещу човечеството, на военни престъпления или на престъплението агресия съгласно определението в членове 6, 7, 8 и 8а от Статута на Международния наказателен съд. Като част от целенасочения и интегриран отговор на положението на жертвите на сексуално насилие услугите в областта на сексуалното и репродуктивното здраве могат да включват, когато това е възможно по законен ред в дадена държава членка в съответствие с националното право, включително с конституционните закони и разпоредби, спешна контрацепция, лечение за профилактика след експозиция, изследване за инфекции, предавани по полов път, и достъп до аборт. Това следва да става при пълно зачитане на отговорностите на държавите членки за определянето на тяхната здравна политика и за организирането и предоставянето на здравни услуги и медицински грижи в съответствие с член 168, параграф 7 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).
- (14) Общите услуги за подкрепа са услуги, създадени в подкрепа на всички жертви на престъпления. Специализираните услуги за подкрепа са услуги, съобразени с конкретни групи жертви, или са специфичен вид услуги. Тези специализирани услуги за подкрепа могат да бъдат предоставяни на особени групи жертви, например според вида престъпление, на които те са жертва, или според личните характеристики на жертвата.

- (15) Общите и специализираните услуги за подкрепа следва да бъдат леснодостъпни за жертвите на недискриминационна основа преди, по време на и за подходящ период от време след наказателното производство. Държавите членки следва да гарантират, че географското разпределение на услугите за жертвите е достатъчно, например наличието на услуги в селски, отдалечени и слабо населени райони, като се вземат предвид географията и демографският състав на съответната държава членка, подходящо работно време и предоставяне на услуги чрез множество канали. Общите и специализираните услуги за подкрепа следва да бъдат координирани по-специално чрез насочване в съответствие със специфичните нужди на жертвите, да бъдат безплатни и поверителни, включително да бъдат защитени от неправомерното разкриване на информация.
- (16) По време на криза може да се окаже особено необходимо да се гарантира, че жертвите на престъпления имат достъп до услуги за подкрепа в съответствие с индивидуалните им нужди. Поради кризата може да се окаже трудно за държавите членки да осигурят пълноценното функциониране на всички услуги, които обикновено се предоставят на жертвите. В случай на криза е важно държавите членки да гарантират, че се отговаря поне на индивидуалните основни нужди на жертвите. Такива индивидуални основни нужди биха могли да включват спешни грижи, подслони и мерки за физическа защита и психологическа подкрепа.
- (17) Допълнителна психологическа подкрепа следва да се предоставя на жертвите, които се нуждаят от такава подкрепа, толкова дълго, колкото е необходимо, в съответствие с индивидуалните им нужди, когато специалната нужда от психологическа подкрепа е установена чрез индивидуална оценка съгласно настоящата директива.

- (18) За да се избегнат сериозни последици от виктимизирането в ранна възраст, които могат да повлияят отрицателно на целия живот на жертвата, е абсолютно необходимо да се гарантира, че всички деца жертви, включително децата, претърпели вреди вследствие на това, че са се оказали свидетели на престъпление, получават най-висок стандарт на подкрепа и защита. Всички компетентни органи следва да възприемат подход, съобразен с детето. Освен това е важно най-уязвимите деца жертви, в съответствие с индивидуалните си нужди, да се възползват от целенасочени и интегрирани услуги за подкрепа и защита, които включват координиран подход и подход на сътрудничество на съдебните органи и социалните служби. Без да се засягат съществуващите национални системи за подкрепа, държавите членки се насърчават да предоставят такива услуги за подкрепа и защита в рамките на едни и същи помещения, когато това би могло да подобри достъпността, координацията и цялостното благосъстояние на детето.
- (19) Участието в съдебно производство може да бъде емоционално трудно и изпълнено с предизвикателства преживяване за жертвите. Поради това е важно жертвите, които се намират в съдебни помещения, да получават помощ и да могат да участват активно в наказателното производство в съответствие с ролята си в него. Поради тази причина всички жертви, които се нуждаят от информация и емоционална подкрепа в съдебните помещения, в които се провежда наказателното производство, по-специално жертвите на тежки престъпления, следва да получават практическа информация относно организационните аспекти на съдебното производство по наказателни дела, както и емоционална подкрепа. Емоционална подкрепа може да се предлага например от съдебни служители, обучени доброволци, служби за подкрепа на жертвите или компетентни органи, както е определено от държавите членки. Тази помощ не изисква осигуряването на допълнителни съоръжения или постоянното присъствие на служби за подкрепа на жертвите в тези съдебни помещения.

- (20) Всички жертви в Съюза, в съответствие с процесуалното им качество в наказателното производство, следва да бъдат информирани за решенията, които са взети в рамките на съдебното производство и които ги засягат пряко. Такива решения следва да включват най-малко решения относно устен и писмен превод по време на съдебни заседания и решения относно специални мерки за защита, достъпни за жертвите със специални нужди от защита. Жертвите следва също така да имат право да поискат преразглеждане на решенията относно правото им на устен и писмен превод, правото им да бъдат изслушани и правото им на правна помощ, когато тези решения се вземат по време на съдебни заседания. Правото да се поиска преразглеждане следва да се упражнява в съответствие с процедурите в националното право и процесуалното качество на жертвите в наказателното производство. Това право не изисква от държавите членки да предвидят отделен или нов механизъм или производство, в рамките на които решението може да бъде оспорено, ако такъв механизъм или производство вече съществува, и не следва неоснователно да удължава наказателните производства или да ги спира. Следва да е възможно да се извърши преразглеждане на решение в рамките на същата инстанция, по възможност от същия орган. Преразглеждането следва да може да се извършва и устно по време на съдебното производство, при надлежно зачитане на правото на жертвата на писмен и устен превод.

- (21) Държавите членки следва да гарантират, че личните данни относно мястото на пребиваване или други равностойни данни за контакт на жертвата не се разкриват на извършителя на престъплението. В изключителни случаи, когато такива данни следва да бъдат предоставени на извършителя на престъплението, компетентният орган следва, когато преценява дали е необходимо да разкрие такива данни, да вземе предвид упражняването на правото на защита, при надлежно спазване на член 7 от Директива 2012/13/ЕС, за да се избегне накърняване на правото на защита и на всеки законен интерес от разкриване, който би могъл да надделее над правото на жертвата на защита на личните данни. В изключителни случаи, когато е необходимо тези данни да бъдат разкрити, е важно компетентните органи да обмислят предприемането на подходящи мерки за защита с цел намаляване на потенциалните рискове от психологически или физически вреди за жертвата. Настоящата директива не засяга националната правна уредба за прозрачност и публичен достъп до информация, която се основава на конституционните традиции на държавите членки.

(22) Правото на правна помощ е от съществено значение, за да се гарантира всеобщ достъп до правосъдие и ефективно участие на жертвите в наказателното производство, и поради това следва да бъде предоставен достъп до правна помощ на жертвите, които имат право да станат страни в наказателното производство. Това следва да включва жертвите, които имат процесуално качество на страна към момента на подаване на искане за правна помощ, както и тези, за чието процесуално качество на страна ще бъде взето решение на по-късен етап от производството, например в ситуация, при която процесуалното качество на страна се придобива само след решение за наказателно преследване на извършителя на престъплението. Правната помощ следва да покрива разходите и разноските, свързани с адвокатската помощ по време на наказателното производство, включително разходите, направени преди придобиването на процесуално качество на страна. Когато извършват проверка за основателност, след като вече е извършена индивидуална оценка съгласно настоящата директива, държавите членки се насърчават да вземат предвид резултатите от тази оценка. Някои категории жертви, като жертвите с увреждания, децата жертви или жертвите на определени престъпления, и по-специално уязвимите жертви, които имат право да станат страни в наказателното производство, следва да получат правна помощ, когато не разполагат с достатъчно средства. Тези категории следва да бъдат определени от държавите членки в националното право. Настоящата директива не създава право за встъпване в наказателно производство. Държавите членки се насърчават да предоставят правна помощ на жертвите на насилие, основано на пола, тероризъм и трафик на хора, независимо от проверката на средствата или от проверката за основателност.

- (23) Всички жертви следва да бъдат оценявани своевременно, адекватно, ефикасно и пропорционално в съответствие с настоящата директива и съответните национални процедури, за да се приведат в действие разпоредбите на настоящата директива. Националните производства са важни, за да се гарантира, че мерките за подкрепа и защита са адаптирани към индивидуалните нужди на жертвата и към обстоятелства и че компетентните органи на национално, регионално или местно равнище могат да определят практическата организация на оценките, включително най-подходящите институции или органи за извършването им. От съществено значение е да се гарантира, че жертвите получават подкрепата и защитата, които отговарят на техните индивидуални нужди. Индивидуалната оценка на нуждите на жертвите от подкрепа и защита следва да продължи толкова дълго, колкото е необходимо, в зависимост от индивидуалните нужди на жертвите. Това означава, че тази оценка може да се извършва поетапно, като например някои жертви ще имат контакт само с полицейска служба, докато други жертви ще преминат през допълнителни етапи на индивидуална оценка. В рамките на първия възможен етап всички жертви следва да бъдат оценени като например при първия контакт с компетентните органи, например правоохранителните органи и органите на прокуратурата, чиито служители следва да бъдат подходящо обучени, за да се гарантира, че най-уязвимите жертви се установяват в най-ранните етапи на производството. Жертвите, за които е необходима такава задълбочена оценка, следва да бъдат оценявани, когато е целесъобразно, в сътрудничество или координация със съответните институции и органи, както и с общи и специализирани служби за подкрепа, включително насочване към тях, в зависимост от индивидуалните нужди на жертвите и етапа на производството. Тези служби и правоохранителните органи могат най-добре да оценят благосъстоянието на жертвите. Осъществяването на контакт с горещите линии за оказване на помощ не се счита за първи контакт с компетентните органи.

Съответните институции и органи могат да включват компетентните съдебни и правоохранителни органи, които работят с жертвите, както и тези, които отговарят за приемането на мерки за защита. Индивидуалната оценка на нуждите на жертвите следва да включва и оценка на нуждите на жертвите от подкрепа, а не само от защита. От съществено значение е да се установят жертвите, които се нуждаят от специална подкрепа, така че целенасочена подкрепа, като например психологическа помощ, да се предостави за онези, които се нуждаят от нея. Когато се прави оценка на нуждите на жертвата от подкрепа и защита, акцентът следва да бъде върху осигуряването на безопасността на жертвата и предоставянето на целенасочена подкрепа и защита, като се вземат предвид, наред с другото, индивидуалните обстоятелства във връзка с жертвата, въздействието на престъплението и на специфичната уязвимост на жертвата. По-специално индивидуалната оценка следва да взема под внимание личните характеристики на жертвата, включително съответните случаи на дискриминация, също и дискриминация, основана на комбинация от няколко аспекта като пол, включително полова идентичност, възраст, увреждания, статут на пребиваване, религия или убеждения, език, расов, социален или етнически произход и сексуална ориентация. При индивидуалната оценка следва също така да се вземат предвид, въз основа на наличната информация, рисковете, произтичащи от извършителя на престъплението, който може да е упражнявал насилие в миналото, да е използвал оръжие или да е злоупотребявал с наркотици и по този начин да представлява по-висок риск за жертвите, както и ситуациите, в които жертвите са зависими от извършителя на престъплението, например във финансово отношение. Индивидуалната оценка се извършва във висшия интерес на жертвата, за да се избегне вторичното или повторното виктимизиране. Когато е уместно и целесъобразно, нуждите от подкрепа и защита на членовете на семейството на жертвата следва да бъдат надлежно взети предвид при индивидуалната оценка.

(24) В резултат от оценката на нуждите на жертвите от защита, жертви, които се нуждаят от физическа защита, особено жертви в застрашаващи живота ситуации, следва да получат физическа защита по начин, адаптиран към тяхната конкретна ситуация. Мерките за физическа защита следва да включват присъствие на правоохранителни органи или на други органи, предоставящи физическа защита, мерки за държане далеч на извършителя на престъплението от жертвата въз основа на национални забранителни заповеди, ограничителни заповеди или заповеди за защита или насочване към подслони и други места за временно настаняване. Тези мерки може да са от наказателноправен, административноправен или гражданскоправен характер. Държавите членки следва да повишат осведомеността сред съответните компетентни органи относно наличието на такива мерки за защита и да гарантират, че жертвите са информирани за съществуването на такива мерки и за правото им да подадат молба за тях. Подслоните и другите подходящи места за временно настаняване на жертвите имат жизненоважно значение за защитата на жертвите от прояви на насилие. Те осигуряват безопасно и спешно настаняване, където жертвите могат да потърсят убежище от насилие и подкрепа за възстановяване на живота си без насилие. Държавите членки са също така обвързани от Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета⁶ и съответно трябва да разполагат със специални подслони и други места за подходящо временно настаняване на жертвите на домашно насилие и сексуално насилие, тъй като те съставляват основни услуги за тези жертви.

⁶ Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно борбата с насилието над жени и домашното насилие (ОВ L, 2024/1385, 24.5.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).

- (25) След като в хода на наказателното производство бъде взето решение за предоставяне на обезщетение на жертвата, присъденото обезщетение следва да бъде изплатено от извършителя на престъплението без необосновано забавяне. Забавянето се изчислява от изтичането на последния ден от крайния срок за окончателното плащане и се счита за „необосновано“, когато надвишава онова, което разумно може да се очаква предвид обстоятелствата по случая. Присъденото обезщетение, посочено в настоящата директива, е обезщетението, присъдено след окончателно решение за обезщетение. Държавите членки следва да въведат подходящи мерки за изпълнение или принудително изпълнение, за да помогнат на жертвите да получат присъденото обезщетение. Тези мерки за изпълнение или принудително изпълнение биха могли да включват, наред с другото, изземване на активи, принудително изпълнение от съдебни изпълнители, заповед върху доходи или публични плащания или други граждански или наказателни производства, гарантиращи принудителното изпълнение на окончателното решение за обезщетение. В съответствие с националното право държавите членки имат право на преценка дали да изплатят на жертвата предварително цялото или част от присъденото обезщетение. Предварителното изплащане на обезщетение не създава задължение за държавите членки да създадат нови механизми за обезщетение или да действат като основен плавец на обезщетението.
- (26) Компетентните органи запазват пълна свобода на преценка при определянето на подходящите мерки за свеждане до минимум на трудностите, пред които са изправени жертвите, пребиваващи в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението.

(27) Възхваляването на тежки престъпления по смисъла на определението за тях в националното право, като публичното подстрекаване към извършване на терористично престъпление съгласно определението в член 5 от Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета⁷ или отдаването на почит на извършителя на тежко престъпление, може да доведе до накърняване на достойнството на жертвите и да им причини допълнително страдание или вреда. Тези жертви следва да имат достъп до мерките за подкрепа и защита, предвидени в настоящата директива. Подобни престъпления могат да направят жертвите особено уязвими на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. Публичното подстрекаване към извършване на терористично престъпление включва, наред с другото, възхваляването на терористични актове и съставлява престъпление по Директива (ЕС) 2017/541. Освен това публичното подбуждане към актове на расизъм или ксенофобия или публичното оправдаване, отричане или грубо омаловажаване на престъплението геноцид, престъпления срещу човечеството или военни престъпления съставляват престъпления по Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета⁸. Настоящата директива не изисква от държавите членки да криминализират възхваляването на тежки престъпления, нито криминализирането на речта на омразата или престъпленията от омраза. Заключениеята на Съвета от 4 декември 2023 г. относно подобряване на подкрепата и признаването на жертвите на тероризма включват ценен списък с най-добри практики и мерки за по-добра защита на жертвите на такива престъпления. Важно е държавите членки също така да предприемат мерки за подкрепа на жертвите на други видове престъпления като например жертвите на сексуално насилие, които са изправени пред висок риск от вторично виктимизиране и могат да претърпят допълнителни вреди и накърняване на достойнството им вследствие на възхваляването на такива престъпления.

⁷ Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета (ОВ L 88, 31.3.2017 г., стр. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).

⁸ Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право (ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj).

- (28) Мерките, които дават възможност на жертвите и членовете на техните семейства да избегнат контакт с извършителя на престъплението, могат да включват наличието на мобилни екрани в съдебните зали.
- (29) Длъжностните лица, за които има вероятност да влязат в личен контакт с жертвите, следва да имат достъп до и да получават редовно и достатъчно обучение на ниво, което е подходящо с оглед на техния контакт с жертвите във връзка с прилагането на Директива 2012/29/ЕС. Това обучение е от особено значение за полицейските служители, съдебните служители, съдиите, прокурорите, адвокатите и лицата, предоставящи услуги за подкрепа на жертвите и за възстановително правосъдие, както и за здравните специалисти, доколкото те влизат в контакт с жертвите. Обучението на компетентните органи следва да бъде ефективно и интердисциплинарно и то следва да бъде насочено към използване на предимствата на новите технологии за повишаване на ангажираността и взаимодействието. Важно е програмите за обучение да обхващат въпроси като установяването на вида вреда, понесена от жертвите, предотвратяването на вторична и повторна виктимизация, комуникация, съобразена с жертвите и основана на емпатия, избора на подходящи мерки за подкрепа и защита, както и ефективната координация и насочване към служби за подкрепа на жертвите. Обучението следва да бъде съобразено с аспектите на пола, наличието на увреждане, потребностите на децата и травмите. Ефективността на обучението може да бъде повишена и чрез сътрудничество с неправителствени организации, включително сдружения на жертвите и организации на гражданското общество. Важно е да се насърчава взаимното обучение и обменът на добри практики сред националните органи, включително съдебните и правоохранителните органи, и организациите за подкрепа на жертвите, за да се гарантира по-добра подкрепа и защита на жертвите, както и координация между участващите органи и организации. Специфичните насоки и контролни списъци за служителите на правоохранителните органи се считат за добра практика. Обучението следва да се съсредоточи и върху киберпрестъпността, за да се даде възможност на лицата, които влизат в контакт с жертви на киберпрестъпления, да отговорят на специфичните им нужди.

(30) Въпреки значителните подобрения, постигнати след влизането в сила на Директива 2012/29/ЕС, данните сочат, че жертвите все още често не са запознати с правата си в достатъчна степен, което възпрепятства ефективността на посочената директива и обезкуражава жертвите да съобщават за престъпления. Поради това е наложително държавите членки да проведат ефективни кампании за повишаване на осведомеността, за да повишат осведомеността на жертвите за техните права съгласно Директива 2012/29/ЕС в редакцията ѝ след нейното изменение с настоящата директива или за други права съгласно националното право, когато е приложимо. Държавите членки следва също да предприемат подходящи действия за повишаване на осведомеността сред населението като цяло, включително в училищата. Такива кампании може да се провеждат чрез използване на различни методи за комуникация, като например медиите, включително социалните медии, плакати в обществения транспорт, брошури в съдилища, болници и полицейски участъци или мобилни приложения. Освен това държавите членки следва да подобрят идентификацията на местата, където жертвите могат да потърсят и да получат помощ и за това как да упражняват правата си съгласно настоящата директива, например чрез поставяне на указателни табели или създаване на публични списъци и регистри, например на акредитирани организации за подкрепа или адвокати. Важно е държавите членки да се стремят да развият такива мерки в еднаква степен за всички видове престъпления. Държавите членки следва да гарантират засилени мерки, насочени към нуждите на жертвите, за които бариерите в общуването са по-големи от тези на други жертви, включително жертвите, които пребивават в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, жертвите с увреждания и децата жертви.

- (31) Жертвите не могат да се възползват ефективно от правата си на информация, на подкрепа и на защита в съответствие с индивидуалните им нужди, ако в националните им правосъдни системи е налице недостатъчно сътрудничество и координация между лицата, които осъществяват контакт с жертвите. Ефективното упражняване от страна на жертвите на правата им съгласно Директива 2012/29/ЕС е трудно без тясното сътрудничество и координация между съответните заинтересовани страни като например централни органи съгласно вътрешната структура и разделението на правомощията в държавите членки, правоохранителни органи, органи на прокуратурата, съдебните органи, органите за задържане, службите за възстановително правосъдие и службите за подкрепа на жертвите, в консултация със съответните професионални организации и организации на гражданското общество. Други органи като службите в областта на здравеопазването, образованието и социалните служби, както и неправителствените организации, се насърчават да бъдат част от това сътрудничество и координация. Това е особено важно по отношение на децата жертви.

(32) В отговор на установените при оценката на Директива 2012/29/ЕС недостатъци държавите членки следва да изготвят и прилагат специални протоколи или насоки. Тези протоколи или насоки са от съществено значение, за да се гарантира, че жертвите получават информация за своите права и за своя случай и че по отношение на тях е извършена подходяща оценка, за да могат да получат подкрепата и защитата, съответстващи на техните индивидуални нужди, които може и да се променят с времето. Протоколите или насоките могат да имат обвързващ или необвързващ характер и могат да бъдат създадени по начин, който съответства най-добре на националния правен ред и на организацията на правосъдието в държавите членки. Когато се прилагат, протоколите или насоките следва да се спазват от онези, към които са адресирани. Тези протоколи или насоки следва да обхващат организацията на услугите и действията съгласно Директива 2012/29/ЕС, изменена с настоящата директива, на компетентните органи и лицата, които влизат в контакт с жертвите относно предоставянето на информация на жертвите, да улесняват съобщаването за престъпления за най-уязвимите жертви, включително задържаните и намиращите се в затворена среда като например домове за институционални грижи, индивидуалната оценка на нуждите на жертвите и сътрудничеството между службите за подкрепа. Що се отнася до предоставянето на информация на жертвите, важно е да се гарантира, че тази информация е проста и лесна за разбиране, предоставя се своевременно, повтаря се във времето и се предоставя в различни формати, включително устно, писмено и на цифров носител.

Що се отнася до съобщаването за престъпления, включително за лица, които са лишени от свобода или чиято свобода е ограничена, протоколите или насоките следва да обхващат достъпа на жертвите до информация относно техните права и подкрепа и защита в съответствие с техните нужди, както и методите за съобщаване за престъпления. Протоколите или насоките следва да предоставят изчерпателни общи указания без обаче да засягат отделни случаи, относно организацията на услугите, включително общите и специализираните услуги за подкрепа, и на действията съгласно Директива 2012/29/ЕС, изменена с настоящата директива. Протоколите или насоките могат да се основават на съществуващите методи на сътрудничество и координация между компетентните органи и други лица в контакт с жертвите в държавите членки.

(33) С цел на жертвите да се осигурят безпроблемни и съвременни средства за упражняване на техните права държавите членки следва да дадат възможност на жертвите да комуникират с националните компетентни органи по електронен път чрез информационни и комуникационни технологии. Тези информационни и комуникационни технологии биха могли да включват например съобщения по електронна поща, чатове на живо, видеоразговори и онлайн портали с достъп до информация за регистрираните участници. Държавите членки са свободни да решат кои средства за комуникация са най-подходящи във връзка с различните разпоредби на настоящата директива. Жертвите следва да имат възможност да използват информационни и комуникационни технологии, за да се свържат с горещите линии за оказване на помощ на жертви, да получат писмено потвърждение за официалната си жалба, да съобщят за престъпление онлайн при условията, определени в настоящата директива, и да представят доказателства, когато това е осъществимо. Освен това жертвите следва да имат възможност да използват, когато са налични, достъпни, лесни за използване, сигурни и разбираеми за ползвателя информационни и комуникационни технологии, за да комуникират с компетентните органи и със службите за подкрепа. По-специално те следва да могат да използват такива технологии, когато са налични, за да получават информация за правата си от първия контакт с компетентните органи и да получават информация за своя случай, включително да им се даде възможност да бъдат уведомени за освобождаването или бягството на извършителя на престъплението от мястото на задържане, както и да получат писмен превод на писменото потвърждение на официалната си жалба при поискване.

Информацията от първия контакт с компетентен орган може да бъде предоставена по електронен път в стандартен формат. Жертвите следва да могат да избират измежду методите на комуникация, които са налични, а държавите членки следва да предоставят, когато е приложимо, такива информационни и комуникационни технологии като алтернатива на присъствения метод на комуникация, без обаче да го заместват. На жертвите следва да продължи да се предлага присъствен метод на комуникация, включително с компетентните органи и със службите за подкрепа, ако жертвите желаят това. Когато системите на държавите членки изискват използването на специфични методи на електронна идентификация и на електронен подпис, тези системи следва да предоставят на жертвите, които пребивават в други държави членки, равностойни възможности за достъп в съответствие с Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета⁹.

⁹ Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).

- (34) Жертвите на престъпление, извършено в държава членка, различна от държавата членка по тяхното пребиваване, може да не са в състояние да дадат съгласие, например в ситуации, когато жертвата е тежко ранена или непосредствено след терористично нападение. В такива случаи държавата членка, в която е извършено престъплението, следва да може да обработва личните данни на жертвата, включително да предава тези лични данни на компетентните органи на държавата членка по пребиваването на жертвата без нейно съгласие, в съответствие с приложимото право на Съюза, по-специално член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰. За целите на правоохранителната дейност се прилага Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета¹¹.

¹⁰ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

¹¹ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj>).

- (35) Държавите членки следва да осигурят достатъчно човешки и финансови ресурси за ефективното прилагане на мерките, определени в настоящата директива . Специално внимание следва да се обърне на създаването на горещи линии за оказване на помощ на жертви, осигуряването на безпроблемното функциониране на общи и специализирани услуги за подкрепа, предоставянето на правна помощ и индивидуалната оценка на нуждите на жертвите от подкрепа и защита, включително когато такива услуги се предоставят от неправителствени организации.

- (36) Съюзът и държавите членки са страни по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания¹² („Конвенцията на ООН“) и са обвързани от задълженията, предвидени в Конвенцията на ООН до степента на съответните си компетентности. Съгласно член 13 от Конвенцията държавите — страни по нея, са задължени да осигурят на хората с увреждания ефективен достъп до правосъдие наравно с всички останали, а оттам и необходимостта да им осигурят достъпност и да им предоставят разумни и процедурни улеснения, така че жертвите с увреждания да се ползват от правата си наравно с всички останали. Член 2 от Конвенцията на ООН съдържа определение на понятието „разумни улеснения“ като „всякакви необходими и подходящи модификации и приспособления, необременяващи излишно или непропорционално околните, когато такива са необходими за всеки конкретен случай, за да се осигури на даден индивид с увреждания пълноценно и равнопоставено с околните възползване от и упражняване на всички негови човешки права и основни свободи“. Изискванията за достъпност на продукти и услуги, предвидени в приложение I към Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета¹³, могат да улеснят прилагането на тази Конвенцията на ООН и да гарантират, че правата на жертвите, установени в Директива 2012/29/ЕС, са достъпни за хората с увреждания.

¹² ОВ L 23, 27.1.2010 г., стр. 37.

¹³ Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

В член 13 от Конвенцията на ООН се посочва предоставянето на „процедурни улеснения“ като средство за улесняване на ефективното участие на хората с увреждания в наказателното производство, без обаче да се включва определение на понятието. Полезни насоки в това отношение могат да бъдат намерени в Международните принципи и насоки относно достъпа до правосъдие за хората с увреждания от 2020 г. на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания. Съгласно тези насоки под „процедурни улеснения“ се разбират всички необходими и подходящи модификации и адаптации в контекста на достъпа до правосъдие по конкретно дело, за да се гарантира участието на хората с увреждания наравно с всички останали. Те могат да включват посредници или модератори, процедурни адаптации и комуникационна подкрепа. Процедурното улеснение не е ограничено от понятието за „необременяващи излишно или непропорционално околните“.

- (37) Евроюст следва да гарантира, че на исканията относно правата на жертвите се обръща подходящо внимание в съответствие с нейния мандат съгласно Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета¹⁴.

¹⁴ Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 138, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

- (38) Събирането на точни и съгласувани данни и навременното публикуване на събраните данни и статистика са от основно значение, за да се гарантира пълно познаване на правата на жертвите в рамките на Съюза и да се осъществява мониторинг на прилагането на Директива 2012/29/ЕС, изменена с настоящата директива. Въвеждането на изискване държавите членки да събират и съобщават на Комисията групирани данни по признаци пол, възрастова група и, когато е възможно и относимо, по връзка между жертвата и извършителя на престъплението и по вид престъпление, които са достъпни на централно равнище, във връзка с жертви на престъпления на всеки три години по хармонизиран начин се очаква да съставлява подходяща стъпка към гарантиране на приемането на основани на данни политики и стратегии. Данните за връзката между жертвата и извършителя и вида на престъплението са полезни за установяване на основните модели, подобряване на разбирането на динамиката на риска и установяване на уязвимите групи. Агенцията на Европейския съюз за основните права продължава да оказва подкрепа на Комисията и на държавите членки при събирането, изготвянето и разпространението на налични статистически данни относно жертвите и при докладването на наличните на централно равнище данни, показващи как жертвите се ползват от правата, установени в Директива 2012/29/ЕС, изменена с настоящата директива.
- (39) Държавите членки признаха, че за да се гарантират съгласуваност и ефективност на действията във връзка с политиката за правата на жертвите, която е хоризонтална и се проявява в много различни области на политиката, Комисията назначи координатор за правата на жертвите, който отговаря за осигуряване на гладкото функциониране на Платформата за правата на жертвите, и се ангажираха да работят конструктивно с този координатор.

- (40) В съответствие с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да има предвидени ефективни правни средства за защита, когато са нарушени правата по настоящата директива. Освен това принципът на ефективност на правото на Съюза изисква националното процесуално право да не прави невъзможно или прекомерно трудно осъществяването на правата, предоставени от правото на Съюза.
- (41) Настоящата директива се прилага за всички жертви на всички престъпления и не засяга по-специални разпоредби в други актове на Съюза, които регламентират специфичните нужди на определени категории жертви, като например жертвите на трафик на хора, жертвите на сексуално насилие, децата жертви на сексуална експлоатация, включително децата жертви на материали, съдържащи сексуално насилие, жертвите на насилие над жени и на домашно насилие и жертвите на тероризъм.
- (42) Тъй като целите на настоящата директива не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки поради необходимостта от улесняване на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси чрез осигуряване на доверие в равния достъп до правата на жертвите, независимо къде в Съюза е извършено престъплението, а поради обхвата и последиците от предвидените мерки тези цели могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

- (43) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.
- (44) В съответствие с член 3 и с член 4а, параграф 1 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Ирландия, с писмо от 27 октомври 2023 г., е нотифицирала желанието си да участва в приемането и прилагането на настоящата директива.
- (45) Европейският надзорен орган по защита на данните беше консултиран в съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета¹⁵.
- (46) Поради това Директива 2012/29/ЕС следва да бъде съответно изменена,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

¹⁵ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

Член 1
Изменения на Директива 2012/29/ЕС

Директива 2012/29/ЕС се изменя, както следва:

1) Вмъква се следният член:

„Член 3а

Горещи линии за оказване на помощ на жертви

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да създадат достъпни, удобни за потребителите, сигурни, безплатни и поверителни горещи линии за оказване на помощ на жертви. Тези горещи линии за оказване на помощ:
 - а) предоставят на жертвите информацията, посочена в член 4, параграф 1;
 - б) предлагат емоционална подкрепа;
 - в) насочват жертвите към съответните служби, в т.ч. общи и специализирани служби за подкрепа или, при необходимост, към специализирани горещи линии за оказване на помощ.

2. Държавите членки гарантират, че горещите линии за оказване на помощ, посочени в параграф 1, са достъпни чрез телефон на телефонен номер за вътрешни повиквания в целия Съюз, а именно „116 006“, в допълнение към всички съществуващи национални телефонни номера. Държавите членки гарантират също така, че такива услуги се предоставят чрез други сигурни и достъпни информационни и комуникационни технологии, включително онлайн приложения и уебсайтове.

3. Държавите членки гарантират, че в допълнение към общия за целия Съюз номер горещите линии за оказване на помощ са достъпни чрез специален телефонен номер за международни повиквания за жертви, които са претърпели вреди в държава членка, различна от тяхната държава членка на пребиваване. Не се изисква тези международни повиквания да бъдат безплатни.
4. Държавите членки гарантират, че услугите, предоставяни от техните горещи линии за оказване на помощ, посочени в параграф 1, са достъпни на техния официален език или езици, както е определено в националното право. Държавите членки следва се стремят да гарантират предоставянето на тези услуги на поне още един език, който е широко разбираем в съответната държава членка.
5. Когато услугите, посочени в параграф 1, букви а) и в), се предоставят чрез информационни и комуникационни технологии, държавите членки гарантират, че тези услуги са достъпни на език, който жертвата може да разбере, например чрез технологии за писмен и устен превод.
6. Горещите линии за оказване на помощ могат да се създават от публични или неправителствени организации и могат да бъдат организирани както на професионална, така и на доброволна основа.
7. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че горещите линии за оказване на помощ предоставят качествена и достъпна подкрепа на жертвите в рамките на подходящо работно време.
8. Държавите членки гарантират, че горещите линии за оказване на помощ се обслужват от подходящо обучени лица.“

2) Вмъква се следният член:

„Член 5а

Съобщаване за престъпления

1. Държавите членки гарантират, че жертвите могат да съобщават на компетентните органи за престъпления с помощта на безплатни, достъпни, удобни за потребителите, безопасни и налични канали.

В допълнение към личното съобщаване за престъпления държавите членки гарантират, че престъпленията могат да бъдат съобщавани на компетентните органи чрез безплатни, достъпни, сигурни и лесни за ползване информационни и комуникационни технологии най-малкото за случаи, които не са спешни, и за престъпления, които не са свързани с насилие, при условие че такова съобщаване е във висшия интерес на жертвата.

Когато държава членка предвижда възможността за съобщаване за престъпления чрез информационни и комуникационни технологии, тази възможност включва представянето на доказателства, когато това е възможно.

Съобщаването за престъпления чрез информационни и комуникационни технологии не засяга националните процесуални правила относно формализирането на това съобщаване и представянето на доказателства.

2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да улеснят съобщаването от страна на физически или юридически лица, които знаят или подозират добросъвестно, че е извършено престъпление или че се очакват нови актове на насилие, на компетентните органи съгласно процедурните правила.
3. С цел да се улесни съобщаването от страна на трети лица — от организации на гражданското общество, за които има вероятност да получават информация относно престъпления, държавите членки предприемат необходимите мерки, за да предоставят възможност за сътрудничество между компетентните органи и тези организации.
4. Когато лице, различно от жертвата, съобщи за престъпление, държавите членки гарантират, ако е необходимо и в съответствие с националното право, че компетентните органи предприемат подходящи мерки за защита на жертвата преди извършителят да бъде информиран, че е съобщено за престъпление.
5. Държавите членки гарантират, че всяко лице, което е лишено от свобода или чиято свобода е ограничена, може ефективно да съобщи за престъпление, извършено в местата за задържане или центровете за настаняване, които това лице няма право да напуска или не е в състояние да напусне по собствена воля, или в местата, където свободата на движение на това лице е ограничена. Тези места включват най-малко:
 - а) затвори, центрове за задържане и килии за заподозрени лица и обвиняеми;

- б) специализирани места за задържане и центрове за настаняване на граждани на трети държави, които пребивават незаконно в съответната държава членка, включително с цел подготовка на тяхното връщане и извеждане;
 - в) центрове за кандидати и лица, на които е предоставена международна закрила;
 - г) всяка друга форма на публична или частна институция, която жертвата няма право да напуска или не е в състояние да напусне по свое усмотрение, например специализирани центрове за настаняване на хора с увреждания, деца и възрастни хора.
6. Когато деца установяват контакт с компетентните органи, за да съобщат за престъпление, държавите членки гарантират, че процедурите за съобщаване са безопасни, провеждат се по поверителен начин в съответствие с националното право, разработени са и са достъпни по съобразен с интересите на децата начин и се използва език, който е подходящ за възрастта и зрелостта на децата.

Когато престъплението засяга носителя на родителска отговорност и е налице конфликт на интереси между детето жертва и носителя на родителската отговорност, държавите членки гарантират, че възможността на детето жертва да съобщи за престъпление не зависи от съгласието на носителя на родителската отговорност. Държавите членки гарантират, че компетентните органи предприемат необходимите мерки за защита на безопасността на детето, преди да информират носителя на родителска отговорност, че е съобщено за престъпление.

7. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че жертвите, които са граждани на трети държави, независимо от статута им на пребиваване, не са обезкуражавани да съобщават за престъпление и че се третират по недискриминационен начин. Държавите членки гарантират по-специално, че всички жертви, независимо от техния статут на пребиваване, не са възпрепятствани да упражняват правата си съгласно настоящата директива, включително правото си да бъдат изслушани съгласно член 10 и правото на извършване на индивидуална оценка съгласно член 22.

В съответствие с националното право държавите членки могат по всяко време да предоставят самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, даващо право на престой, на гражданин на трета държава, който пребивава незаконно на тяхна територия.

8. Държавите членки гарантират, че към момента на съобщаване за извършено престъпление жертвите:
 - а) се уведомяват за възможността личните им данни да бъдат разкрити на извършителя в съответствие с член 21, параграф 3, за да се даде възможност на извършителя да упражни правото си на защита, и
 - б) са получили възможност да изразят становището си относно това.“

3) Член 6 се изменя, както следва:

а) в параграф 1 се добавят следните букви:

„в) всяко решение за наказателно преследване на извършителя;

г) относно наличието на мерки за защита, включително заповеди за защита;

д) относно процесуалното качество на жертвата в наказателното производство съгласно националните правила, включително, когато е приложимо, относно възможността да стане страна в такова производство;

е) относно приложимите правила за предявяване на иск и получаване на обезщетение.“;

б) параграф 5 се заменя със следното:

„5. Държавите членки гарантират, че на жертвите се предоставя възможност да бъдат уведомени без ненужно забавяне за освобождаването, включително под съдебен надзор, или бягството на лице, което е задържано под стража, срещу което е възбудено наказателно преследване или което е осъдено за престъпления, които ги засягат. Освен това държавите членки правят необходимото жертвите да получават информация за всички мерки, които са взети за осигуряване на тяхната защита в случай на освобождаване или бягство на извършителя на престъплението.“;

в) добавя се следният параграф:

„7. Държавите членки гарантират, че уведомяването на жертвите за правото им да получават информация относно наказателното производство, както и искането на жертвите да получават информация съгласно настоящия член, се записват надлежно в съответствие с процедурата за протоколиране съгласно националното право.“

4) В член 7 параграфи 6 и 7 се заменят със следното:

„6. Без да се засягат параграфи 1 и 3, вместо писмен превод може да се предостави устен превод или устно резюме на документите от съществено значение, при условие че този устен превод или устно резюме не накърнява справедливостта на производството или възможността на жертвите да упражняват правата си, включително възможността да участват в наказателното производство съгласно своето процесуално качество в него.

7. Държавите членки гарантират, че компетентният орган преценява дали жертвите се нуждаят от устен или писмен превод в съответствие с предвиденото в параграфи 1 и 3 от настоящия член. Жертвите могат да оспорват решението да не се предоставя устен или писмен превод. Процесуалните правила относно това оспорване се определят от националното право. Разпоредбите на член 10б, параграф 2 се прилагат за решения, съгласно които не се осигурява устен или писмен превод, взети по време на съдебни заседания.“

5) Член 8 се изменя, както следва:

а) параграфи 2 и 3 се заменят със следното:

- „2. Държавите членки гарантират, че съответните служби, осигуряващи общи или специализирани услуги за подкрепа на жертвите, се свързват с жертвите без необосновано забавяне, ако при индивидуалната оценка, посочена в член 22, се установи необходимостта от подкрепа и при условие че жертвата, надлежно уведомена за услугите за подкрепа, които могат да бъдат предоставени, е съгласна службите за подкрепа да се свържат с нея или ако жертвата поиска подкрепа.
3. Държавите членки предприемат мерки за създаване на служби за подкрепа, осигуряващи безплатно специализирани услуги в условията на поверителност, в допълнение или като неразделна част от службите, осигуряващи общи услуги за подкрепа на жертвите, или за осигуряване на условия за организациите за подкрепа на жертвите да ползват съществуващите специални структури, които предоставят такава специализирана подкрепа. Жертвите имат достъп до тези служби в зависимост от специфичните си нужди, а членовете на семейството имат достъп до същите в зависимост от специфичните си нужди и от степента на вредите, претърпени в резултат от извършеното срещу жертвата престъпление. Когато специализираните услуги за подкрепа не се предоставят като неразделна част от общите услуги за подкрепа на жертвите, общите и специализираните услуги за подкрепа се координират.“;

б) добавят се следните параграфи:

- „6. Държавите членки се стремят да гарантират, че специализираните служби за подкрепа продължават да функционират пълноценно за жертвите по време на криза като например здравни кризи, хуманитарни ситуации или други извънредни ситуации.
7. Службите за подкрепа на жертвите са на разположение и леснодостъпни, включително онлайн или чрез други подходящи средства, например информационни и комуникационни технологии. Държавите членки гарантират, че географското разпределение и капацитетът на службите за подкрепа на жертвите, посочени в настоящия член и в член 9а, са достатъчни, като се вземат предвид географските особености и демографският състав на съответната държава членка.“

б) Член 9 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се изменя, както следва:

і) буква а) се заменя със следното:

„а) информация, съвети и подкрепа от значение за правата на жертвите, включително относно получаване на достъп до националните системи за обезщетение за претърпени вреди от престъпление, достъп до правни консултации, включително правна помощ, и относно процесуалното им качество в наказателното производство, включително по отношение на подготовката за явяване в съдебното производство;“;

ii) буква в) се заменя със следното:

„в) емоционална подкрепа;

ва) психологическа подкрепа или, когато такава не е налична, насочване към служби, които могат да предоставят психологическа подкрепа;“;

iii) добавя се следната алинея:

„За целите на първа алинея, буква ва), ако при посочената в член 22 индивидуална оценка се установи, че е налице специална нужда от психологическа подкрепа, на жертвата, която се нуждае от такава подкрепа, се предоставя допълнителна психологическа подкрепа толкова дълго, колкото е необходимо, според индивидуалните нужди на жертвата и съгласно съответните национални здравни или социални системи, уреждащи достъпа до психологическа подкрепа.“;

б) параграф 2 се заменя със следното:

„2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че службите за подкрепа на жертвите обръщат особено внимание на специфичните нужди на жертвите, които са претърпели значителни вреди поради тежестта на престъплението.“;

в) в параграф 3 буква б) се заменя със следното:

„б) целева и интегрирана подкрепа, както и информация, а когато е целесъобразно и насочване към служби, предоставящи медицински и съдебномедицински прегледи, които могат да включват всеобхватни медицински услуги, включително услуги в областта на сексуалното и репродуктивното здраве, в съответствие с националното право, и информация и при целесъобразност насочване към социални и психологически консултации, включително грижи при претърпяна травма, за жертви със специфични нужди като жертви на сексуално насилие, жертви на насилие, основано на пола, включително насилие над жени и домашно насилие в обхвата на Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета^{*}, жертви на трафик на хора, жертви на организирана престъпност, жертви с увреждания, жертви на експлоатация, жертви на престъпления от омраза, жертви на тероризъм, жертви на изтезания, жертви на насилствено изчезване и жертви на геноцид, престъпления срещу човечеството, военни престъпления или престъплението агресия съгласно определеното в членове 6, 7, 8 и 8а от Статута на Международния наказателен съд.

* Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно борбата с насилието над жени и домашното насилие (ОВ L, 2024/1385, 24.5.2024 г., <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).“;

г) добавят се следните параграфи:

- „4. Държавите членки предоставят на жертвите на сексуално насилие своевременно достъп до здравни услуги, включително до услуги в областта на сексуалното и репродуктивното здраве, в съответствие с Директива (ЕС) 2024/1385 и националното право.
5. Държавите членки осигуряват специализирани услуги за защита и подкрепа, необходими за разглеждането на множество потребности на жертви със специфични нужди в съответствие с протоколите или насоките, посочени в член 26а, параграф 1, буква г).
6. Държавите членки гарантират, че услугите за подкрепа, посочени в настоящия член и в член 9а, отговарят на приложимите стандарти по отношение на качеството на тези услуги. При целесъобразност услугите, предоставяни от службите за подкрепа, се преразглеждат и при необходимост се приспособяват. Преразглеждането на тези услуги не създава ненужна тежест за организациите, предоставящи услугите.“

7) В глава II се вмъква следният член:

„Член 9а

Целеви и интегрирани служби за подкрепа за деца жертви

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят наличието на съобразени с интересите на децата целеви и интегрирани услуги за подкрепа за деца жертви, които да осигурят подходяща за възрастта подкрепа и защита, необходима за цялостно посрещане на множеството нужди на децата жертви, включително деца, които са претърпели вреди в резултат на това, че станали свидетели на престъпление.
2. Целевите и интегрирани служби за подкрепа за децата жертви, посочени в параграф 1, предоставят координиран многоведомствен механизъм, който включва следните услуги:
 - а) предоставяне на информация, както е посочено в член 4;
 - б) медицински прегледи;
 - в) емоционална, социална и психологическа подкрепа;
 - г) административна помощ;
 - д) съобщаване за престъпления;

- е) индивидуална оценка, посочена в член 22;
- ж) видеозапис на разпитите, посочен в член 24, параграф 1, буква а);

3. Държавите членки разглеждат възможността да осигурят предоставянето на услугите, посочени в параграф 2, на едно и също място, като обръщат специално внимание на интересите на децата жертви, включително на тежестта на вредите, претърпени от децата жертви в резултат на престъпление.
4. Целевите и интегрирани служби за подкрепа за децата жертви, посочени в настоящия член, могат да бъдат създадени като публични или неправителствени организации.“

8) Вмъкват се следните членове:

„Член 10а

Право на помощ в съдебните помещения

Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че жертвите получават емоционална подкрепа и практическа информация относно организационните аспекти на съдебното производство по наказателни дела, на място в съдебните помещения и в съответствие с индивидуалните си нужди.

„Член 10б

Право на информация относно решения,

постановени в хода на съдебно производство, и право на преразглеждане

1. Държавите членки гарантират, че жертвите, в съответствие процесуалното им качество в наказателното производство съгласно националното право, се уведомяват незабавно за решенията по отношение на правото им на устен и писмен превод по време на съдебните заседания съгласно член 7, параграфи 1 и 3 и за решенията по отношение на мерките по член 23, параграф 3, постановени в съдебното производство, които ги засягат пряко.
2. Държавите членки гарантират, че жертвите в съответствие с процесуалното им качество в наказателното производство съгласно националното право имат право да поискат преразглеждане в съответствие с националното право най-малко на решенията, постановени в съдебно заседание, по отношение на:
 - а) правото на устен или писмен превод съгласно член 7, параграфи 1 и 3;
 - б) правото на изслушване съгласно член 10; и
 - в) правото на получаване на правна помощ съгласно член 13.

Държавите членки могат да предвидят възможността жертвите да поискат преразглеждане на решенията, постановени по член 18 и член 23, параграф 3.

Процедурните правила за преразглеждане на решения съгласно настоящия параграф, включително дали това преразглеждане има суспензивно действие, се определят от националното право. При преразглеждането не трябва да се удължава неоснователно наказателното производство. Преразглеждането може да се извърши на една и съща инстанция и от същия орган, включително устно по време на съдебното производство. “

9) Член 13 се заменя със следното:

„Член 13

Право на правна помощ

1. Държавите членки гарантират, че жертвите, които имат право да станат страни в наказателното производство и които не разполагат с достатъчно средства, за да заплатят разходите за адвокатска помощ по време на наказателното производство, имат достъп до правна помощ, включително, ако е приложимо, с цел предявяване на иск за обезщетение.

Държавите членки могат да прилагат проверка на средствата, проверка за основателност или и двете, за да определят дали трябва да бъде предоставена правна помощ.

Когато държава членка прилага проверка, тя взема предвид всички относими и обективни фактори като доходите, капитала и семейното положение на засегнатото лице, разходите за адвокатска помощ и стандарта на живот в тази държава членка, както и зависимостта на жертвата от извършителя на престъплението.

Когато държава членка прилага проверка за основателност, тя взема предвид тежестта на престъплението, сложността на случая и тежестта на претърпяната от жертвата вреда.

Процесуалните правила относно правото на жертвите на достъп до правна помощ се определят от националното право.

2. Независимо от параграф 1, държавите членки гарантират, че някои категории жертви, определени в националното право, например деца жертви или жертви с увреждания, които имат право да станат страни в наказателното производство и които не разполагат с достатъчно средства, имат право на правна помощ.“

10) В член 16 параграф 2 се заменя със следното:

- „2. Държавите членки въвеждат мерки за изпълнение, които имат за цел да улеснят извършителя на престъплението да изплати без необосновано забавяне сумата по присъденото на жертвата обезщетение.
3. Ако на жертва на тежко умишлено престъпление е присъдено обезщетение, но извършителят не е изплатил присъденото обезщетение на жертвата в разумен срок и прилагането на мерките, посочени в параграф 2, не е дало резултат в разумен срок, държавите членки могат да изплатят на жертвата предварително цялата или част от сумата по присъденото обезщетение в съответствие с националното право. Това плащане не освобождава извършителя от задължението му да плати присъденото обезщетение и държавите членки имат право да си възстановят това плащане от извършителя.“

11) Член 17 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Държавите членки гарантират, че компетентните им органи предприемат подходящи мерки за свеждане до минимум на трудностите, които възникват, когато жертвата пребивава в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, по-специално по отношение на организацията на производството. За тази цел органите на държавата членка, в която е извършено престъплението, могат:

- а) да вземат показания от жертвата незабавно след подаването пред компетентния орган на жалба във връзка с извършено престъпление;
- б) да изслушват жертви, които пребивават в друга държава членка, чрез видеоконферентна връзка или друго аудио-визуално предаване в съответствие с Конвенцията, съставена от Съвета в съответствие с член 34 от Договора за Европейския съюз, за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите-членки на Европейския съюз^{*}, подписана на 29 май 2000 г. и с Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета^{**};

- в) да подпомагат участието в наказателното производство на жертви, които пребивават в друга държава членка, чрез видеоконферентна връзка или друга технология за комуникация от разстояние, доколкото това е възможно съгласно правото на Съюза и националното право и в съответствие с процесуалното качество на жертвата в наказателното производство.

* ОВ С 197, 12.7.2000 г., стр. 3.

** Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj>).“;

б) добавя се следният параграф:

„4. Държавите членки гарантират, че компетентните органи могат да поискат помощ от Евроюст в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета^{*} и от Европейската съдебна мрежа, създадена с Решение 2008/976/ПВР на Съвета^{**}, и могат да предават на Евроюст и на Европейската съдебна мрежа информация с цел улесняване на сътрудничеството с компетентните органи на други държави членки при трансгранични случаи в съответствие с мандатите на Евроюст и на Европейската съдебна мрежа.

* Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 138, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

** Решение 2008/976/ПВР на Съвета от 16 декември 2008 г. относно Европейската съдебна мрежа (ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 130, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/976/oj>).“

12) Вмъква се следният член:

„Член 18а

Допълнително право на защита

Държавите членки гарантират, че достъп до мерки за подкрепа и защита съгласно настоящата директива може да бъде предоставен на жертвите, които са претърпели допълнителни вреди, например накърняване на достойнство, произтичащи от възхваляването на тежки престъпления, съгласно предвиденото в националното право, като например публично подстрекаване към извършване на терористично престъпление съгласно определението в член 5 от Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета^{*}, или от отдаване на почит на извършителите на престъплението.

* Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета (ОВ L 88, 31.3.2017 г., стр. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).“

13) Член 19 се заменя със следното:

„Член 19

Право на избягване на контакт с извършителя

1. При необходимост държавите членки създават условията, нужни за избягване на контакт между жертвите и членовете на тяхното семейство и извършителя на престъплението в помещенията, където се провежда наказателното производство, служебно или по искане на жертвата, освен когато наказателното производство изисква такъв контакт.
2. Държавите членки гарантират, че новите съдебни помещения имат отделни чакални за жертвите. Държавите членки оценяват възможността и осъществимостта на обособяването на отделни чакални за жертвите в съществуващите съдебни помещения.
3. Държавите членки гарантират, че при необходимост жертвите се уведомяват за наличните мерки за избягване на контакт с извършителя на престъплението.“

14) Член 21 се изменя, както следва:

а) заглавието се заменя със следното:

„Право на защита на неприкосновеността на личния живот и неразкриване на лични данни“;

б) добавят се следните параграфи:

- „3. Държавите членки гарантират, че личните данни относно мястото на пребиваване на жертвата или други сходни данни за контакт като телефонния номер и адреса на електронната поща на жертвата не се предоставят на извършителя на престъплението, освен ако разкриването е необходимо за целите на член 7 от Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета^{*} или когато компетентните органи, по искане или служебно, след оценка на всеки отделен случай са установили, че е налице законен интерес от разкриването, който има предимство пред правото на жертвата на защита на личните данни.
4. Параграф 3 се прилага за наказателни производства, образувани след ... [три години от датата на влизане в сила на настоящата директива за изменение].

^{*} Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).

15) Член 22 се изменя, както следва:

а) заглавието се заменя със следното:

„Индивидуална оценка на жертвите с цел установяване на специфичните им нужди от подкрепа и защита“;

б) параграфи 1, 2, 3 и 4 се заменят със следното:

„1. Държавите членки гарантират, че индивидуалната оценка на жертвите се извършва своевременно („индивидуална оценка“), за да се определят по време на производството специфичните им нужди от подкрепа и защита и да се установи дали и до каква степен жертвите ще се ползват от допълнителна психологическа подкрепа, предвидена в член 9, параграф 1, буква в), от услугите, предоставяни по член 9а, или от специалните мерки по членове 18, 18а, 23 или 24, поради особено уязвимост на жертвата по отношение на вторично и повторно виктимизиране, сплашване или отмъщение.

Държавите членки установяват правила за практическата организация на индивидуалната оценка на жертвите.

- 1а. Индивидуалната оценка започва на възможно най-ранния етап, например при първия контакт на жертвата с компетентните органи, и продължава толкова, колкото е необходимо, в зависимост от специфичните нужди на жертвата. Когато резултатът от първоначалния етап на индивидуалната оценка от органите, с които се осъществява първият контакт, показва необходимостта от допълнителна оценка, такава оценка се извършва, ако е целесъобразно, в сътрудничество или координация със съответните институции и органи, както и с общи и специализирани служби за подкрепа, включително чрез насочване към тях, в зависимост от индивидуалните нужди на жертвите и етапа на производството.

Индивидуалната оценка се извършва от подходящо обучени лица във висшия интерес на жертвата, като се обръща специално внимание на избягването на вторичното или повторното виктимизиране.

Компетентните органи, институции, звена и служби за подкрепа отговарят на нуждите на жертвите от подкрепа и защита без необосновано забавяне и по координиран начин.

2. При индивидуалната оценка се отчитат:
 - а) личните характеристики на жертвата, включително съответните случаи на дискриминация, включително дискриминация, която се основава на комбинация от няколко аспекта като пол, включително полова идентичност, възраст, увреждания, статут на пребиваване, религия или убеждения, език, расов, социален или етнически произход и сексуална ориентация;
 - б) видът или характерът на престъплението;
 - в) обстоятелствата на престъплението;
 - г) отношенията на жертвата с извършителя на престъплението и рисковете, които представлява извършителят.

3. В рамките на индивидуалната оценка особено внимание се обръща на:
 - а) жертви, на които е причинена значителна вреда поради тежестта или при повторно извършване на престъплението;
 - б) жертви на престъпление, подбудено от предразсъдъци или дискриминация, които могат да са свързани по-специално с личните характеристики на жертвите;
 - в) жертви, чиито отношения и зависимост от извършителя на престъплението ги поставят в особена уязвимост.

За целите на първа алинея надлежно се вземат под внимание жертвите на тероризъм, жертвите на организирана престъпност, жертвите на трафик на хора, жертвите на насилие въз основа на пола, включително насилие над жени и домашното насилие, жертвите на сексуално насилие, включително сексуално насилие над деца, жертвите на експлоатация, жертвите на престъпленията от омраза, жертвите на изтезания, жертвите на насилствено изчезване, жертвите с увреждания и жертвите на геноцид, престъпления срещу човечеството, военни престъпления или престъплението агресия, определени в членове 6, 7, 8 и 8а от Статута на Международния наказателен съд. Когато е приложимо, особено внимание се обръща на жертвите на онлайн формите на тези престъпления и на жертвите, които попадат в повече от една от тези категории.

Когато е целесъобразно и подходящо, в индивидуалната оценка се вземат предвид специфичните нужди на членовете на семейството на жертвата.

- 3а. В рамките на индивидуалната оценка особено внимание се обръща на риска, който представлява извършителят на престъплението, посочен в параграф 2, буква г), като например:
- а) риска от поведение, свързано с прояви на насилие;
 - б) риска от телесна повреда;
 - в) риска от използване на оръжие;

- г) връзки със или участие в организирана престъпна група;
- д) злоупотреба с наркотици или алкохол;
- е) малтретиране на дете;
- ж) проблеми с психичното здраве;
- з) поведение на преследване; или
- и) отправяне на заплахи или реч на омраза.

4. За целите на настоящата директива за децата жертви се счита, че имат специфични нужди от подкрепа и защита поради уязвимостта им към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. За да се определи дали и до каква степен те биха могли да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 18, 18а, 23 и 24, за децата жертви се прави индивидуална оценка. Индивидуалната оценка на децата жертви се организира в рамките на целеви и интегрирани услуги за подкрепа, посочени в член 9а, и отчита специфичните нужди, които децата без родителски грижи могат да имат вследствие на престъплението. “;

в) параграфи 6 и 7 се заменят със следното:

- „6. Индивидуалните оценки се правят с активното участие на жертвите, като се вземат предвид техните желания, включително когато жертвите не желаят да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 8, 9, 9а, 23 и 24.
7. Държавите членки гарантират, че индивидуалната оценка се преразглежда в съответствие с индивидуалните нужди на жертвата и че, ако е приложимо, се предприемат нови мерки или текущите мерки се приспособяват, така че да отразяват индивидуалните нужди на жертвата, за да се гарантира, че мерките за подкрепа и защита са свързани с променящото се положение на жертвата. Когато елементите, които са в основата на индивидуалната оценка, са се променили значително, държавите членки гарантират, че тя се актуализира в хода на наказателното производство.“

16) Член 23 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, държавите членки гарантират, че жертвите със специфични нужди от защита, които се ползват от специални мерки в резултат на направената индивидуална оценка, могат да се ползват от мерките, предвидени в параграфи 2, 3 и 4 от настоящия член. Ако поради оперативни или практически ограничения е невъзможно да се предостави специална мярка, предвидена след индивидуалната оценка, или ако е налице спешна необходимост от разпит на жертвата и ако такъв не бъде проведен, това би могло да нанесе вреди на жертвата или на друго лице или да повлияе на хода на производството, държавите членки могат по изключение да решат да не предоставят предвидената специална мярка.“;

б) в параграф 2 буква г) се заменя със следното:

„г) извършване на всички разпити на жертви на сексуално насилие или на основано на пола насилие, включително на насилие срещу жени и домашно насилие, попадащи в обхвата на Директива (ЕС) 2024/1385, освен когато се провеждат от прокурор или съдия, от лице от същия пол като жертвата, ако жертвата желае това, в случай че това няма да засегне хода на наказателното производство.“;

в) в параграф 3 буква в) се заменя със следното:

„в) мерки, с които да се избегне ненужно разпитване на жертвата относно личния ѝ живот по въпроси, неотнормими към извършеното престъпление, включително сексуалната ориентация на жертвата, пола, включително половата идентичност, или предходно сексуално поведение; и“;

г) добавят се следните параграфи:

„4. Държавите членки гарантират, че техните компетентни органи разполагат с правомощието да предприемат подходящи мерки по време на наказателното производство и толкова дълго, колкото е необходимо, за да предоставят физическа защита на жертвите със специфични нужди от защита, установени в съответствие с член 22, включително следните мерки:

- а) продължително или временно присъствие на правоохранителни органи или други органи, предоставящи физическа защита в съответствие с националното право;
- б) забранителни заповеди, ограничителни заповеди или заповеди за защита с цел да се предостави защита на жертвите срещу всеки акт на насилие в съответствие с националното право;
- в) достъп до подслони и други подходящи места за временно настаняване съгласно националното право.

5. Държавите членки гарантират, че когато това е от значение за безопасността на жертвата, компетентните органи я уведомяват за възможността да подаде молба за забранителна заповед, ограничителна заповед или заповед за защита и за възможността да поиска трансгранично признаване на заповеди за защита в съответствие с Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета* или мерки за защита съгласно Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета**.

* Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно европейската заповед за защита (ОВ L 338, 21.12.2011 г., стр. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/99/oj>).

** Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела (ОВ L 181, 29.6.2013 г., стр. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/606/oj>).“

17) Член 24 се изменя, както следва:

а) в параграф 1 се добавя следната буква:

„г) правото на детето да бъде изслушано и висшият интерес на детето са гарантирани в наказателното разследване и наказателното производство в съответствие с член 10.“;

б) добавя се следният параграф:

„3. Когато престъплението засяга носителя на родителска отговорност по начин, който включва конфликт на интереси между детето жертва и носителя на родителската отговорност, държавите членки вземат предвид висшия интерес на детето и гарантират, че всяко действие, изискващо съгласие според националното право, не зависи от съгласието на носителя на родителската отговорност. “

18) Член 25 се заменя със следното:

„Член 25

Обучение на практикуващи лица

1. Държавите членки гарантират, че служителите, които има вероятност да влязат в контакт с жертви, например полицейските и съдебните служители, получават общо и специализирано обучение до ниво, подходящо за контакта им с жертвите, което да повиши тяхната осведоменост относно нуждите на жертвите и да им позволи да се отнасят с жертвите безпристрастно, с уважение, по недискриминационен начин и с професионализъм, а когато е уместно — по начин, който е съобразен с травмите, аспектите на пола, наличието на увреждане и потребностите на децата, и да се избегне вторично виктимизиране. Предоставя се обучение и по отношение на жертвите на киберпрестъпления.

2. Без да се засягат независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че се предоставя както общо, така и специализирано обучение по отношение на целите на настоящата директива за съдиите и прокурорите, които участват в наказателни разследвания и наказателни производства, като това обучение е подходящо с оглед на функциите на тези съдии и прокурори. Тези обучения се основават на правата на човека, ориентирани са към жертвите и са съобразени с аспектите, свързани с пола, уврежданията и децата.
3. Без да се засяга независимостта на адвокатурата, държавите членки препоръчват на лицата, отговорни за обучението на адвокати, да предоставят както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на тяхната осведоменост относно потребностите на жертвите, за да могат адвокатите да се отнасят към жертвите по начин, който е съобразен с травмите, аспектите на пола, наличието на увреждане и потребностите на децата.
4. Посредством своите публични служби или като финансират организации за подкрепа на жертвите, държавите членки насърчават инициативи, които дават възможност на предоставящите услуги за защита на жертвите, и службите за възстановително правосъдие да получават адекватно обучение до ниво, подходящо за контактите им с жертвите, и да спазват професионални стандарти, гарантиращи, че тези услуги се предоставят безпристрастно, с уважение, по недискриминационен и професионален начин и по начин, съобразен с нуждите на децата.

5. В зависимост от функциите на практикуващото лице, включително на практикуващите здравни специалисти, и от естеството и равнището на контактите, които то има с жертвите, с обучението се цели да се даде възможност на практикуващото лице да разпознава жертвите и да се отнася към тях с уважение, професионализъм и по недискриминационен начин.
6. При обучението, посочено в настоящия член, се вземат предвид протоколите или насоките, посочени в член 26а, параграф 1.
7. Посоченото в настоящия член обучение, което е в отговорност на държавите членки, се провежда редовно. Всяка държава членка предприема мерки за подпомагане на органите и организациите, отговарящи за такова обучение, при разработването, извършването и гарантирането на участие в такова обучение, както и неговото качество и наличност на цялата територия на съответната държава членка.“

19) Вмъква се следният член:

„Член 25а

Повишаване на осведомеността и комуникацията относно правата на жертвите

1. Държавите членки предприемат подходящи действия, включително чрез информационни и комуникационни технологии, с цел да се повиши осведомеността относно установените в настоящата директива права, да се намали рискът от виктимизиране и да се сведе до минимум отрицателното въздействие на престъпленията и рисковете от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, като тези действия са насочени по-специално към рискови групи като децата и жертвите на основано на пола насилие. Тези действия могат да включват информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, научноизследователски и образователни програми, ако е целесъобразно — в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество и други заинтересовани страни, както и мерки за повишаване на осведомеността на жертвите за това къде да получат помощ и как да упражняват правата си, включително чрез предоставяне на достъп до публични регистри на акредитираните организации за подкрепа.
2. Държавите членки предоставят информация на обществеността относно съобщаването на престъпления, правата на жертвите, наличните общи и специализирани услуги за подкрепа на жертвите, функционирането на съдебната система, както и съответните процедури и процеси за подаване на заявления. Тази информация трябва да бъде леснодостъпна, лесна за ползване, предоставена на ясен език и на разположение, например на уебсайт.

Държавите членки гарантират, че съдържанието на информацията, предоставяна на обществеността, се разработва в сътрудничество с организациите на гражданското общество, когато е уместно, и че това съдържание не е противоречиво и се актуализира последователно и редовно, за да се гарантира неговата точност.“

20) В член 26 параграф 2 се заменя със следното:

„2. Държавите членки гарантират, че техните компетентни органи могат да обработват личните данни на жертвите, включително да предават тези лични данни на компетентните органи на държавата членка по пребиваване на жертвата, когато жертвата е съгласна, а ако жертвата не е в състояние да даде съгласие — без такова съгласие, в съответствие с приложимото право на Съюза.“

21) В глава 5 се вмъкват следните членове:

„Член 26а

Протоколи или насоки за координация и сътрудничество в държавите членки

1. Държавите членки изготвят и прилагат специални протоколи или насоки, обвързващи или необвързващи по своя характер в зависимост от националното право, относно организацията на услугите и действията съгласно настоящата директива на компетентните органи и лицата, които влизат в контакт с жертвите. Протоколите или насоките се изготвят в координация и сътрудничество между съответните заинтересовани страни като например централни органи съгласно вътрешната структура и разделението на правомощията в държавите членки, правоохранителни органи, органи на прокуратурата, съдебни органи, органи за задържане, службите за възстановително правосъдие и службите за подкрепа на жертвите, в консултация със съответните професионални организации и организации на гражданското общество и с оглед на нуждите на жертвите.

Протоколите или насоките предоставят най-малко общи указания за това как:

- а) да се предостави на жертвите цялата необходима информация, приспособена към техните нужди в съответствие с настоящата директива;
 - б) член 5а от настоящата директива се прилага от компетентните органи;
 - в) се извършват индивидуалната оценка, посочена в член 22, и предоставянето на услуги за подкрепа на жертвите със специфични нужди, като се отчитат индивидуалните нужди на жертвите на различните етапи от наказателното производство.
 - г) се осъществява сътрудничество между общите и специализираните служби за подкрепа, включително целеви и интегрирани служби за подкрепа на деца жертви, съгласно посоченото в член 9а.
2. Държавите членки гарантират, че посочените в параграф 1 протоколи или насоки се актуализират при необходимост, за да се гарантира тяхната ефективност, например в случай на съществени промени в националното право.

Член 26б

Използване на информационни и комуникационни технологии

1. Държавите членки гарантират, че жертвите могат да упражняват правата си, предвидени в член 3а, член 5, параграф 1, член 5а, параграф 1, що се отнася до съобщаването онлайн, чрез информационни и комуникационни технологии.
2. Държавите членки гарантират, че жертвите могат да упражняват правата си, предвидени в член 4, параграф 1, член 5, параграф 3, член 5а, параграф 6, член 6, параграфи 1, 2, 4, 5, и 6 и член 10б, чрез информационни и комуникационни технологии в съответствие с националното право, когато такива са налични.
3. Държавите членки гарантират, че жертвите не са възпрепятствани, поради това, че пребивават в друга държава членка, да упражняват правата си, посочени в параграф 1, чрез информационни и комуникационни технологии.

Държавите членки гарантират, че жертвите не са възпрепятствани, поради това, че пребивават в друга държава членка, да упражняват правата си, посочени в параграф 2, чрез информационни и комуникационни технологии, когато такива технологии са налични в държавите членки.

4. Когато националните системи, предлагащи информационни и комуникационни технологии, изискват използването на електронна идентификация, подписи и печати, държавите членки разрешават използването на европейски портфейли за цифрова самоличност, схеми за електронна идентификация, за които е извършено уведомяване, квалифицирани електронни подписи и квалифицирани електронни печати на всички други държави членки, както е предвидено в Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета *.

Член 26б

Права на жертвите с увреждания

1. Държавите членки гарантират, че жертвите с увреждания се възползват наравно с другите от информационните и комуникационните технологии, посочени в член 26б от настоящата директива, като спазват изискванията за достъпност, определени в приложение I към Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета **.
2. Държавите членки гарантират, че жертвите с увреждания имат достъп наравно с всички останали до всяка процедура, услуга за подкрепа и мерки за защита, попадащи в обхвата на настоящата директива, в съответствие с изискванията за достъпност, определени в приложение I към Директива (ЕС) 2019/882.

Държавите членки гарантират, че при поискване на жертвите с увреждания се осигуряват разумни и процедурни улеснения.

-
- * Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).
- ** Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).“

22) Член 28 се заменя със следното:

„Член 28

Предоставяне на информация и статистически данни

1. Всяка държава членка предприема необходимите мерки за създаване на система за събирането, изготвянето и разпространението на статистически данни относно жертвите.

Статистическите данни включват най-малко следните данни, налични на централно равнище, разбити по пол, възрастова група (дете/възрастен) на жертвата, а когато е възможно и уместно, връзката между жертвата и извършителя на престъплението и вида на престъплението:

- а) броя на жертвите;
- б) броя и вида на съобщените престъпления .

Статистическите данни включват също така налични на централно равнище данни за начина, по който жертвите са получили достъп до определените в настоящата директива права. За целите на настоящия параграф държавите членки могат да използват данни, събрани въз основа на съответните актове на Съюза.

2. Държавите членки се стремят да събират посочените в настоящия член статистически данни въз основа на общи формати за категоризация, разработени в сътрудничество със и съгласно стандартите, изготвени от Комисията (Евростат) в сътрудничество с националните органи. Те изпращат данните на Комисията (Евростат) на всеки три години. Предадените данни не съдържат лични данни.
3. Агенцията на Европейския съюз за основните права оказва подкрепа на държавите членки и на Комисията при събирането, изготвянето и разпространението на налични статистически данни относно жертвите на престъпления и при докладването на наличната информация, показваща как жертвите се ползват от правата, определени в настоящата директива.
4. Комисията (Евростат) оказва подкрепа на държавите членки при събирането на посочените в параграф 1 данни, включително чрез установяването на общи стандарти .
5. Държавите членки предоставят събраните статистически данни на разположение на обществеността по достъпен и лесен за ползване начин. Статистическите данни не съдържат лични данни.“

23) Вмъква се следният член:

„Член 28б

Ресурси

Без да се засяга бюджетната автономност на държавите членки, държавите членки осигуряват достатъчно човешки и финансови ресурси за ефективното прилагане на мерките, предвидени в настоящата директива.“

24) Член 29 се заменя със следното:

„Член 29

Представяне на доклад от Комисията и преглед

До ... [шест години от влизането в сила на настоящата директива за изменение]
Комисията представя доклад пред Европейския парламент и Съвета относно прилагането на настоящата директива. В доклада се прави оценка на степента, в която държавите членки са предприели необходимите мерки, за да спазят настоящата директива, включително нейното техническо изпълнение, и по-специално начинът, по който държавите членки прилагат член 9а, параграф 3. В този доклад Комисията взема предвид констатациите на Агенцията на Европейския съюз за основните права и на Евростат.

Ако е необходимо, докладът се придружава от законодателно предложение.“

Член 2
Транспониране

1. Държавите членки предприемат мерките, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до ... [две години от влизането в сила на настоящата директива за изменение], с изключение на разпоредбите, необходими за спазване на член 1, точка 21 от настоящата директива, единствено относно член 26б от Директива 2012/29/ЕС, които се приемат и публикуват до ... [четири години след влизането в сила на настоящата директива за изменение]. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3
Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в ... на

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател
